

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 222 (5663) НОЯБРИН 7 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1948 он

Байлдаанууд соогуур хатуужаан советскэ арадай авангард, манай илалтануудые үүсхэгшэ ба эмхидхэгшэ Ленин—Сталиной парти, большевигүүдэй агууехэ парти мандаха болтогой!

(ВКП(б)-гэй ЦК-гэй урялнууднаа).

ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУДАЙ ҮЛӨӨ, УРАГШАА!

Манай советскэ арад, тэршэлэн дэлхэйн амалшад мүнөөдэр Октябрьскэ социалистическэ революциин 31 жэлэй ойе эрхэлжэ байна. 31 жэлэй урда тээ большевигүүдэй парти ба Ленин, Сталин болбол ошон арадые Советүүдэй туг социализмын туг дорэ эмхидхэ бохимо, хуушанай засаг туга хэбхо сохин унагалгада марксизмын юм, Тинн, Россин хуби заруу эгээн революционно ангида— большевигүүдэй партиар хүтэлбэригшэ пролетариадта даалгажа мөн байл. Манай ороние Баруун зүгэй капиталистическэ гүрэнүүдхэ эконо- мическэ ба политическэ талаараа элчинги болгомо хүлигэн гэнжэ ба сохигдон, бута хүржэ унаа. Энэ хадаа гансахан манай ороншэ, мүн бүхы хүн түрэлтэ- бүхэдхэйн түүхэдэ үндэһэн тус болонон удхатай байгаа. Энэ гэнээр, шэнэ үеын—социализмын үеын эхин болонон гайхам- тун үдэрһөө хойшо, тэбхэр гушан жэл үнгэрбэ. Тоогойнгоо тэдэ эхэ бэшэ энэ сагай хугасаа дэлхэйдэхиэй түүхэдэ урдань үдэрһүүгэй эхэ хэрэг манай ороншэ бэлүүлгэдэ—социалистическэ общество тогтоогоод, коммунизм тугаа замаар амжалта түгэлдэ- үдэн туг алхан ябанабин. Недон жэлдэ хүрэн орон Агууехэ Октябрьскэ социалистическэ революциин 30 жэлэй ойе гайндэрлэхэдэ, советскэ эхэ илалтнуудтай ажаба гаранан тугаа баатар шанга тэмсэлэйнгэ, эгүүр хайхан илалтануудайнгаа эрхэн харжа, дүнлэн үзөөд, игодо, ман ба культурын бүхы фронт- н дээрэ шэнэ амжалтануудые гэдэ зорилго табиһан байна. Ман дээрһээ эшэ асама, «Табан- н бусад—дүрбэн жэлдэ» гэнэн тэм- сэлэйнгэ хэн. Ленинградтай амжал- тун энэ эхэ үүсхэлын манай бүхы амалшадтай дунда хай- дар дэмжэгдэжэ, бүгэдэрадай социалистическэ мурьсывен болон үдэр, бүхы советскэ хүнүүдэй элдэ, хэшэлэлын үйлдэбэрини амалтануудай темпые түргэдхэ- амалтай бүтээсье дээшлүүлхэ, УМ МБ-гэе гадуур продукци бүтээн хэсэн тула шэнэ резервуулые ашаглаха ябадала зориулаг- шанзай ашаар 1948 оной 9 сар соо ажайлэдэбэрини валова продукция үйлдэбэригэнэ дайнай 1940 оной дунда хэмжэээ процентээр үлүү гараа. Энэ орооһото культурануудай ва- ургасань дайнай урдахы 1940 хэмжэээ хүсөө. Харин орооһо-

МОСКВА, КРЕМЛЬ

Агууехэ вождь ба багша нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Бизэ, Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикың партина, советскэ болон нийттын организациянуудай түлөөлгөһөнөр, ажайлэдэ- бэри ба транспортын стахановецууд, наука, литература болон искусствын хүдэлмэригшэдэ бодол Агууехэ Октябрьскэ Социалистическэ Революциин XXXI жэлэй ойдо зориулагдан баярай заседания сугларалд байхада, манай хүндэтэ вождь ба багша, Танлаа большевистскэ дүлэтэ халуун баярые хүргэһөнби! Советскэ засагай тогтоһонһоо хойшо 31 жэлэй дунгууде, Ленин—Сталиной партиин салгалтамад хүтэлбэри дор туйлагдан илалтануудай дунгууде манай Советскэ Союзай аралуд патриотическэ туй- лай эхэ огморхойтоогоор гаргажа байла.

Энэ, 1948 он халаа СССР-эй аралудтай өбтой бүлэ еоо Бурят-Монголой ажалшадтай республикынгаа 25 жэлэй ойе тэмдэглэһэн тугаар жэл болонхой. Алдарта ойн үдэр нүхэр Сталин, Танай нэрэ дээрэ бөшдөн бөшгэ соогоо билэ шэнэ, бүри үндэр уялануудые бөөдэ даажэ абанан байгааби.

Мүнөөдэр манай республикын ажалшад хадаа тус уялануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ амжал- тануудые туйлажа, Агууехэ Октябрийн XXXI жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна гэжэ Танлаа, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, баяртайгаар мэдээсэхэ байнаби.

Республикын ажайлэдэбэрини ба транспортын предприятинууд энэ жэлэйнгэ үйлдэбэрини 10 харын программые 107,1 процент дүүргэ. Тус предприятинууд үнэгэршэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 18,1 процент эхэ үйлдэбэрини продукци үгөө. Улан-Удэ городой 11 заводуд ба фабриканууд—шидэй механизированые завод, «Металлоширотреб» завод, шэг- нүүр заабабарилгын завод, городской электростанци, мебельня ба махоркын фабриканууд болон бусад ха- даа табанжэлэйнгэ гурбан жэлэйнгэ түсэбье бол- зорһоонь ури дүүргэ, 12 предприятинууд 1948 онойнгоо түсэбье болзорһоонь ури дүүргэ, 7 пред- приятинууд, тара тоодо Лениной оренто паровозо-бү- тээлгын завод, гүрэнэй завод, сэмбин фабрика ба бу- сад хадаа 11 харынгаа программые бөөдүүлэ.

Москвагайхид ба ленинградгайхид жэшөөе дажа, манай республикын, ажайлэдэбэрини, транспортын ба хэлхэе-хаобойной предприятинууд 1948 ондо 34 миллионһоо дээшэ түгээрхид, тара тоодо Улан-Удэ городой предприятинууд 20 миллионһоо дээшэ түгээр- хид нөөсэлэ түсэбье гадуур үгэхөөр уялга абаа. 9 харын турша соо гансахан городто түсэбье гадуур- хид суглууабаринууд 12 миллион түгээрхид болонхой.

Энэ жэлдэ республикын колхозууд ба совхозууд нилээд амжалтануудые туйлажа. Республиканын тараа бэлдхэлтгэнэ түсэбье ноябрийн 2-то дүүргэ. Үнгэршэ жэлэйхидэ 427 мянган пүүд эхэ таряа гүрэндэ тусаагаабин. Хартаа, мяха, хү ба хүдөө ажахын бусад продуктуудые бэлдхэхэ түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэнхой. Республикын машинно-трак- торна станцинууд болбол тракторна хүдэлмэринүү-

дэйнгэ жэлэй түсэбье үлүүлэн дүүргэнхой. Энэ жэлдэ республикын малшад хадаа малай алимше түрлөөр тоо толгойн нилээд ургалтые таажа. Бурят-Монголой наука, культура болон искусствын хүдэлмэригшэдэй ажай-ябуулгань энэ жэлдэ үржэл эхэтэй байгаа. Нилээд олон багшанар, врачууд ба ис- кусствын хүдэлмэригшэдтэ хүндэтэ нэрэ зэргэ ол- голон ушар энэн тухай гэршэлэ. Ажайлэдэбэри ба хүдөө ажахын, культура ба ис- кусствын халбаринуудта амжалтануудые туйлаһанһай турша гансахан 1948 ондо 958 хүн Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагданхай.

Олопитэ арад зоной дунда идеологическэ хүдэлмэ- рше саашадань шагнагдахын тулаа «ВКП(б)-гэй тугухын хураангы курс», «Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай» нүхэр Сталиной зохоёл, нүхэр Сталиной хураангы биографи ба марксизм-ленинзмын классигуудай хэдэ хэдэн бусад зохоёлууд бурят-монгол хэлэ дээрэ оршуула- дажа, хэлбэргэн гараба, энэ хадаа манай республи- кын ажалшадые коммунистическэр хүмүүжүүлгын хэрэгтэ шэнэ оруулалта мүн.

ВКП(б)-гэй сталинскэ Центральна Комитетдэ ба советскэ правительствые тойрон ишгара жагалан Советскэ Бурят-Монголой ажалшад хадаа Танай, нү- хэр Сталин, сөө мэрэн уришалан хараалдан заа- баринуудые хэрэг дээрэнь бөөдүүлхын түлөө, манай орондо коммунистичкэ халбаран мандахын түлөө суар- лангүй хүсэгэй ба зорилгойгоор саашадаашье тэмсэхэ байла.

Аралуудые шэнэ дайнай аюууда оруулхаар хуушан дэлхэйн реакционно хүсэгүүдэй хэлхэжэ байһан оршон байлаада бидэнэр Октябрийн алдарта оёе угтажа бай- наби. Энэ оршон байдал соо үндэр бэрэжэ, эб найрамда- лай тулгуур, хүгжэнтэ бүхы хүн түрэлтэнэй этигэ- ба туяа гэрэлэйн байһан манай Эхэ оронной хүсэ- шадальне саашадань бэхилүүлгын түлөө эсэһэ су- сарһагүй тэмсэл советскэ хүн бүхэнһөө эригдэнэ гэжэ бидэнэр бүри ойлгоноби.

Оронойнгоо түгэдээр хүсэе саашадань дэбжүүлгын ба бүхэжүүлгын түлөө, оборонно хүсэ шадальне саашадань шагналдахын түлөө тэмсэлдэ Бурят-Монго- лой ажалшад хүсэ шадалаа хайралгагүй гэжэ Талие, нүхэр Сталин, найдууланбай.

Манай хүсөн түгэдээр Эхэ орон—СССР мандаха болтогой! Манай оройой аралудай өбдэршгүй эб найрамдал—советскэ байгуулагтын хүсэ шадалай үндэһэ нүхэ- сэл маныха болтогой! Большевигүүдэй агууехэ парти, Ленин—Сталиной парти мандаха болтогой! Бүхы ажалшадтай агууехэ вождь, манай түрээ эсэгэ ба инаг хани нүхэр Сталин мандаха болтогой!

ССР Союзай Министрнүүдэй Сөведэй Түрүүлэгшэ Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Бурят-Монголой АССР-эй колхозууд ба сов- хоууд таряа бэлдхэлэйнгэ гүрэнэй түсэбье дүүр- гэбэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда эхилхэнэби. Эдөө-хоолой культурануудые тушааха түсэб 108,1 процент дүүргэгдэ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 427 мянган пүүд үлүү эхэ таряан гүрэндэ тусаагада. Мүн тэрэшэлэн хартаабха, мяха, хү болон ма- лай тһөө, үндэгэ ба брынзэ бэлдхэхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдэ. Түсэбһөө гадуур таряа, хартааб- ха ба малай продуктуудые тушаалаа үргэл- жэлһөөр.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой секретарь А. КУДРЯВЦЕВ. Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Сөведэй түрүүлэгшэ С. ИВАНОВ. Бэлэдхэлэй Министерствын Бурят-Монголой АССР-гэхи түлөөлэгшэ А. ЗАВЬЯЛОВ. Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын министр В. ДУБРОВСКИЙ.

Түсэбһөө гадуур—34.688 пүүд

Сталинскэ дүрбэлхи табанжэлэй түсэбье дүүргэхэ ябадала шинд- хэхи үүргэтэй жэл болохо 1948 ондо Мухаршбөрөй «Эрдэм» совхоз (директорынь нүхэр Чебукин, партийна организациинь секретарь нүхэр Вершинин) горьтойхон амжалта туйлаба. Энэ совхоз мүнөө жэлдэ ороо- хото культурануудай тариалгын талмай дайнай урда тээхи хэмжөөнһөө гэхэ гү, али 1940 онойхидэ орходоо 100 гектараар үргэдхэ. Мүнөө дунда зэргээр гектар бүриһөө 9 центнер ургаса хурааба. Таряа тушаалаар гүрэндэ болзорһоо урид тосоод, түсэбһөө га- дуур Эхэ орондоо 34.688 пүүд таряа тусаһан байна. Мүн энэ совхоз 1949 оной хайбарай тариалгада бардам хүрэхэ үрнэ хаанхай.

«Эрдэм» совхозой коллектив Октябрьскэ революциин 31-рхи жэлэй ойдо нимэ бээгэ бариа.

Түсэбэйнгөө дээдэ тээ—табан паровоз

—Лениной оренто Улан-Удын паровозо-бүтээлгэн заводой коллен- тив республикын амалшадтай хамта аралудай агууехэ вождь нүхэр Сталиндаа эльгээлсэн бэшгэ соогоо абанан социалистическэ уялгаа хүндэтгээр бэлүүлжэ, үнгэрлэн 10 харын турша соо товарна про- дукци гаргалгынгаа жэлэй түсэб дүүргэ. Тимхэдэ, манай коллентив социалистическэ уялгаа бөөдүүлжэ, түсэбэйнгөө дээдэ тээ табан паро- возуудые Эхэ эрэндоо тушаан үгэбэ—гэмэ тус заводой директор нүхэр Паромон мэдээсэбэ.

Октябрийн урда тээхи социалистическэ мурьсывендэ заводой шэрэм, булад шудхалгын, паровозо-бүтээлгын цехүүдэй коллентивүүд түрүү- лэн лбана. Эдэ цехүүд товарна продукци гаргалгын жэлэй түсэбье холо үлүүлэн дүүргэжэ, Агууехэ Октябрьскэ социалистическэ рево- люциин найндэрые вгтаба.

Элбэг эхэ шулуу нүүрнэ—эхэ орондоо

Үсэгэлээр, манай газетын кор- респондент Галууга-Нуурай Рудоу- равленин эрхэлэгшэ нүхэр Ягев- ский гөтшэдэ телефоноор хандажа, танай коллективийхид Агууехэ Ок- тябрьскэ социалистическэ револу- циин 31 жэлэй ойе ямар-ямар ам- жалтануудаар угтажа байһан туг- хайгаа хөөржэ үгтгэ гэжэ гуйба. Тимхэдэ нүхэр Ягевский болбол ингэжэ харюусаба: Агууехэ Октябрийн 32 жэлэй бо- лгоо алхад байхада, тус коллед- тивийхид энэ жэлдэ үшөө эхэ ам- жалтануудые туйлахабди гегэн шулуу нүүрнэ малгаха жэлэйнгэ үялгантууде абанхай.

Агууехэ Октябрийн 31 жэлэй ойдо зориулагдан баярай заседани

Бидэнд, ноябрийн 6-да, үдэ- үдэр 8 часа Гүрэнэй Бурят-Мон- гол Республикын Лениной оренто хугажмэ- тэ театро соо Агууехэ Октябрьскэ социалистическэ революциин 31 жэлэй ойто зориулагданан баярай заседани болон гүрэнэй пар- тидэ, советскэ болон олонойтын коммунистуудай баярай заседани цт. 1, тэ- шэ, 37 жэлэй заседанига городской ажа- лдан предприятинуудай эр- цүүр стахановецууд, наука ба искусствын, культура ба ажахын зориулануудай болон алдарта ажалшад Аршин түлөөлэгшэд оло- ной баярай заседанин президиумдэ Ой-гой Обкомой ба Горкомой тугаа, БМАССР-эй Верховно Со- ветскэ Союзай Генералиссимусе Су- хэр И. В. Сталинда тон эхэ дэ- жэлэтэйгээр республикын ажалша- дай үмэнзөө амаршалгын бэшгэ алыгээрдаб.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭЭ

БМАССР-эй Министрнүүдэй Со- вевдэй дордэгдхи барилгын материал- нуудай Управлениин начальныи нү- хэр Тармаев манай редакцида интэ- жэ мэдээсэбэ: —Барилгын материалнуудай Ул- равлениин бүхы предприятинууд 1948 оной жэлэй түсэбье 10 ха- ра соо дүүргэбэ. Тимхэдэ октябрийн түсэб 118,9 процент дүүргэгдэ. Улан-Удын черепично завод (ди- ректорынь нүхэр Кириллов) 10 ха- рын түсэбье 147,2 процент, Шу- луутайн известново завод жэлэй- нгэ түсэбье 277 процент дүүргэжэ уялануудые абаа.

Советскэ Союзай хүдэлмэришэд ба таряашад, интеллигенци! Арадай ажахые нэрээн бодхоохо ба хүгжөөхын түлөө, манай оройой аралудай материална тэниглэн байдалые ба культурые дам саашань хүгжөөн дэбжүүлгын түлөө тэм- сэлдээ шэнэнүүд илалтанууд тээшэ, урагишаа! (ВКП(б)-гэй ЦК-гэй урялнууднаа).

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИЙН ТҮҮХЭТЭ УДХАШАНАР

М. ВОЛИН

Агууехэ Октябрьска социалистическа революци шэнги удхашанаараа тинь гайхамшата ба нийгэм хүгжэлтэд түгээлгөөрөө үнэм гүндэги собогшье дэлхийн түүхэ мэдлэгтэй юм. Нүхэр Сталиний эвэллэн агаар, Октябрьска революци хадаа «хуушан, капиталистическа, дэлхийнэ шэнэ, социалистическа, дэлхий тэмнэ хүтүрэлхитэй бүтээлэлэй түүхэдхи үндэһэн эрбэлтэ» мүн болоо («Ленингийн асуудалууд», нояр 175). Октябрьска революци хадаа хүтүрэлхитэй обществын түүхын урда эзэхин хэдэн мянган жилиудынэ хойноо үдөөһөн хилэ хизаарынэ болоһон байна.

1917 оной октябрийн 25-да (ноябрийн 7-до) хүтүрэлхитэй ажабайдала шаюу үе, пролетарска революци түүхэ үе, капитализмын хангаран уналгын үе эхлэв.

Капитализмдэ эсэргүү хүдэлмэришэн ангийн тэмсэлдэ ажаллаа алонхитын агууехэ вождьор ба бэгшанар Ленин, Сталиний байгуулан бодшөөлтүүдэй төрөгшөөска нэриг өмхилдөөн ба тогтойһон байна. Большевикуудэй партиин хүтүлбэри доросин хүдэлмэришэн аниг болон манай оройной ажалшадынэ 1917 оной октябрыда бүтээлэлэй-түүхитэ ялалтада эсэргүү.

Октябрьска революциин гал үдлэн соо Россиян политическа гэвэлэнги байдалынэ усадхалга, хуушарил, үмхирхэн буржуазно-помещичүүдэй түрэн үй бүтэ өсхүлдөөн байна. Шинэ, советскэ түрэн, асаагын ажалшэ хүнүүдтэ үүсхэн, дэлхий дээрэ түрүүшын тиньэ түрэн бии болоо.

Октябрьска революци болбол элгэй арадудай нэгдэлгын ба нийта жагсалгын эгэл хүгжэнги түрэнэй организаци—Советска Социалистическа Республикатуудай Союз тогтооб. Советска Союз дотор хүннэ түнэй мүлжэе ябада, национальн тэмшэ бешэ байдал ба дарлалта хоолоо усадхалга. Энэ хадаа өөрынгөө хуби аяагай дүүрэн эрхтэ эзэн болоһон арай өөрөө уларилзаад, нэлхий дээрэ эгэл түрүү, эгэл демократическа түрэн мүн.

Октябрьска революци болбол хэви түрэнүүдхэ Россиян дундаһанги байдамы усадха, революциин урда тээхи Россиян халхажоональнэ бобоол байһан дарлалынэ усадха. Манай орон болбол империалистическа интересүүдэй эршөөлөөнтүүдэй газар байһаа болжэ, үнэхээрөө бээ даанхай түрэн болоо.

Советскэ түрэн дотор ажалшад болбол шинэ, социалистическа общество байгуулгын түүхитэ агууехэ «оригонуудынэ бөөлүдхэлээ хүсэн түгэлдэр элбэгс олоо. Хүтүрэлхитэй түүхэдэ урагшаа туйлай эхэ алхам жэшэ гэжэ энэонинэ Ленин харанан байна.

Советскэ түрэнэй гол зорилгонэ социализмынэ байгуулаа ябада байһаа.

Халдархан ба булаар хүгжэнги үйлдэбэртэй, мүн гэвэлэнги тарьян ажалтай орон, культурина талаараа харанхы бүдүүдэг орон манда үзэһөн байна. Нүхэр Сталин илгэжэ аагааа нан. «Зорилго юундэ байһабэбэд, энэ оронинэ урдын муухай ба харанхы үеын реалюундхэ мүнөө үеын индустриин ба машинаар бодсөжэһэн хүдөө ажалын реалюу эрүүрха ябадала байна. Дарал ба элбэг ба бэрхэлээтэй зорилго байгаа гэжэ. Асуудал илгэжэ табилаад байгаа: нэгэн гэдэл энэ зорилгы богинохон болзоо соо шидлэжэ, манай орон дотор социализмынэ бүхэжүүлхэдн, үгэ гэдэл, энэонинэ дүрхлөгүүдн, тиньэ хаа техникеска талаараа була ба культурина талаараа харанхы манай орон бөө даанги байдала гэжэ, империалистическа түрэнүүдэй эршөөлөөнтүүдэй газарынэ болоо байна» («Ленингийн асуудалууд», нояр 487).

Оройной хэдэн агуу жэлэй гэгээлнэ усадха гэһөн энэ түүхитэ зорилгы имгалт советска засагай үндэһэ нуур дээрэ ба социализмынэ замаар шидлэжэ болоо байгаа, энэонинэ Ленин—Сталиний партиар хүтүлбэрилтэһэн имгалт хүдэлмэришэн анги шийнхэжэ шадаха байгаа. «Имгалт бидэ, большевикууд энэонинэ хэжэ шадахади, бөлгэ тэмшэ шадахагүй» гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна («Ленингийн асуудалууд», 9-дхи хэбэл, нояр 359). Большевикуудэй парти революционно оролдологтойгоор ба эсэргэлтгүй дур хүсэлдэнтэйгөөр энэ түүхитэ эхэ зорилгы шийнхэхын түүхэ оролгойһон байна.

Социалистическа байгуулалтын нэмэлтэ Ленин—Сталинеска тунгэ, оройноо социалистическа индустриализаци ба хүдөө ажалын коллективизациинэ сталинеска агууехэ программа болбол түрүү индустриийн агууехэ, өмхилдөөн ба ахан индустри хүүсн түгэлдэр үүрхтэ эхэ тодор харуулаа нан. Гүдхэдэ түрүүшынхэ бөөлүүдэ

дэжэ байгаа шэнэ, социалистическа обществынэ байгуулалтын гол эхэ бэрхэлээлүүд хадаа Ленин, Сталиний идеянуудээр зоригжон советскэ хүнүүднэ зогсоогүй юм. Троцкистууд, зинювевцууд, бухаринцууд, буржуазна националистическа хүдөө ажалшад бусад аутар муухай урбашадэй хороо аяла-тануудынэ, капиталистическа абуулашье советскэ хүнүүднэ айгалагүй. Большевикуудэй партиин хүтүлбэри дор хэдэн миллион ажалшад шэн зоригтойгоор социализм байгуулан ба сталинеска табанжэлүүдэй үедэ манай Эхэ оронинэ түрүү, хүсэн түгэлдэр, социалистическа түрэн болгохо ябадамынэ халтанан байна.

Манай оройной технико-экономическа талаараа гэвэлэнги байһан ябадад хоолоо үгэ богинохой. Социалистическа индустриализаци болбол СССР-эй экономикынэ үндэһөөр хубилгаба. Ажаүйлдэбэрини шада харанхитүүд байгуулагдажа, индустриальна шэнэ районууд бии болоһон байна.

Тарилшадэй элжэһэн, гэвэлэнги үмсын ажалын түрүү машинизированинэ социалистическа хүдөө ажалын нэлгэбэ. Бодохоо байгуулалта, ажилчилгын, шэнэ агротехника, ажалын гүсөөлэй өһөөр абуулаа болбол манай дөрвөнхэн түхэ пшарынэ үндэһөөрн хубилгаба.

Түүхитэ гол богинохон болзоо манай орон дотор бодото техникеска революци бөөлүүдэһэн байна.

Энэ агууехэ амжалтанууд туйай ВКП(б)-тэй XVIII съезд дээрэ нүхэр Сталин омог баяртайгаар илгэжэ хэлэв нан: «Гэгээднги техникетэй туушан заводууд ба урын акир элбэгтэй тарашадэй хуушан ажалын манайда үгэ ба үгэ шахуу. Манай ажаүйлдэбэрини ба газарта-риалангай үндэһэ нууринэ мүнөө шэнэ, мүнөө үеын техникэ табиладхитэй. Үйлдэбэрини техникын талаар, ажаүйлдэбэрини ба газарта-риалангай шэнэ техникээр баялагын талаар манай орон хадаа үйлдэбэришэн хуушан түгээрлэгэ байгаа, шэнэ техникынэ набаруулгын хэрчтэ хаа ушаруулжа байгаа ондоо ямаршье оройтой жэшээлбэд, эгэл түрүү орон мүн гэжэ хэлэжэ эхэлдэггүй байна» («Ленингийн асуудалууд», нояр 575).

Октябрьска революци болбол шэнэ социалистическа экономикынэ байгуулажа, хаан засагта Россиян культурина гэвэлэнги эсэс тайба.

Агууехэ орох арад болбол төрөнэй нэрэ түрнэ аадаршуулан ба дэлхэйн культурида туйлай эхэ нэмэри оруулан гегилална ухаантадынэ, эршөөлөөн, уран зохиолшомынэ, уран зурашадынэ дэбжүүлхэн байгаа. Тиньэ мүргөө ород арад хадаа харанхы муухай байдала зобоо байгаа бээлэй. Национальнэ культуриин агууехэ дүхөөн хүсэ шадал ба олонхитэ арад зоной харанхы муухай байдал хоерой хооронд ниймэ эхэ тааралдахгүй ябадал хаан засагта Россияна ондоо ямаршье түрэндэ үгэ байһан юм. Октябрьска революциин ашаар советскэ арад хадаа мүлжүүлгын гэгэжэ өөрөө хаяжархөөл. Бүхы бөөрөө тэниин бодоо. Большевикуудэй парти болбол культурина байгуулалтын талаар хэжэ-ябуулануудынэ урған программынэ хэрэг дээрэнь бөөлүүжэ. Бодото культурина революци бөөлүүбэ.

Советска наука хадаа бодото арайда наука болоо. Хүн түрэлхитэй ажабайдала эгэл түрүүшынхэ наука болбол шинэ түрэнинэ байгуулагда, шэнэ обществынэ байгуулалта хүтүлбэри болло. Большевикуудэй партиин зохион байгуулгын агууехэ ажал-ябууланууд ашаар дэлхий дээрэ эгэл түрүү үзэл суртал — марксизм-ленинизм хадаа 200 миллионно агууехэ арайда үзэл сурталынэ болоо.

Дөрвөнхэн бүтэдлэгитын ахин нуураас ба горуудта бүтэдлэгитын 7 жэлэй нуурааслэе бөөлүүжэ, дээдэ нуруулинудай научнотанжалалгын эмхи зургаануудай тооготон эхээр ургалта, хэбэлэй угаа эхэ хүгжэлтэ —эдэ бүгэдэ хадаа Советскэ орондо гэгээрэлэй хизааргүй эхээр хүгжэһэннэ гаршаднэ гэжэ.

Наука ба гэгээрэлэй урхалтай хамта СССР-эй арадудай искусствон хүгжэн бадраа.

болбол үмхирхэн буржуазна баргун ороноудай урда бобоол өһөөр бүтэдлэн унаха ябадала эсэргүү төмсөлтон хурсаар абуулаад нан. 1905 онһоо ахилан, Россия ба Баруун Европа байрануудад нэлгэбэ: буржуазна баруун түрэнүүд компромуонини ба реакцие газашань гаргалга болоо. Россия хадаа революциин ба социализмын зулаан болоо, — гэжэ нүхэр Сталин гайхамшата хүсэтэйгөөр ба түнээгөөр харуулан байна. Имгалт советскэ байгуулалтын үедэ, үмхирхэ байгаа буржуазна культурын ба наукин урда бүтэдлэн унаха ябадала эсэргүүсөн зоригтой ба өбсөмгүл тэмсэл абуулагдаба. Үнгерһэн сагта мартагашадан манай оройной гайхамшата эрхэмтэй нэрэнүүд имгалт советскэ үедэ элһэн суураа.

Орох арад болбол хайн эдхэлтэйгээр ба шэн зоригтойгоор СССР-эй бүхы ахадүү арадудай культурынэ дэсхэлүүдхэ ябадала тунхаан ба тунхажа байна. Формоороо национальнэ, удхаараа социалистическа культура бүхы советскэ республикатуудта бүр эхээр урған бадража байна. Манай Эхэ оройной ажалшадэй хүсэлөөр, большевикуудэй партиин бодол зоригээр Советска Союзтай дэлхий дээрэ эгэл түрүү культурын ба наукин орон, бодото прогрессэй түг барилшан болоо.

Октябрьска революци болбол манай Эхэ оронинэ үндэһөөрн хубилгажа, төрөөннэ шэнэ байлалтай боллоо. Ниймэ богинохон болзоо тиньэ гайхамшата дүнүүднэ туйлаха ябадамынэ хүн түрэлхитэй түүхэ үнөө үзөөгүй юм. Социалистическа революци, төрөөннэ мануудан советскэ нийтин ба түрэнэй байгуулалта болбол оройной түрэн хүгжэлтын гол эхэ арга боломжонуудынэ олгоо нан. Гэгэжэ, энэ арга-боломжонуудынэ эсэстөн хүртээр бөөлүдхэн тула революционно парти хэрэгтэй байгаа.

Түрүүшын бүхы нийтин формациинд хэдэн зуун жилиудэй турша соо бүрлэдэг байгаа. Большевикуудэй партиин удирдалгаар гол богинохон болзоо дотор шинэ, социалистическа общество байгуулагдажа, коммунизмын нэгдэлн шата тогтоогдоо. Түүхын ниймэ гол эхэ түрэгэл болбол нийтин хүгжэлтын хуули ононуудынэ мэдээ ябадала түшгэлһэн түрүү партиар удирдалгажа ябатша хүнүүдэй мэдэрэлтэ ажал-ябуулануудынэ үрэ мүн.

Октябрьска революциин ялалтын түлөө, советскэ түрэннэ байгуулгын, хүгжөөһөн ба бүхэжүүлхын түлөө, социалистическа обществынэ байгуулгын түлөө тэмсэлэн ажалшан арай асар эхэ тэмсэл бүхы дээрэ большевикуудэй партиин нэрэтой, төрөөнэй агууехэ вождьор Ленин, Сталиний партиидтай таршаргүй холбоотой юм.

СССР-тэхи Октябрьска революци болбол бүхы хүтүрэлхитэй хуби аладала хүсэтэ түлөө үзүлдэ. Хэршэ 1917 оной октябрийн 25-да Россиян хүдэлмэришэд ба тарашад манай орондо капитализмынэ унагааралтэй хаан, советскэ түрэннэ байгуулаагүй хаан ангин ба национальнэ дарлалтайна, сүдөөлһөн шинэ, социалистическа обществынэ байгуулга ахилдэггүй хаан, хүтүрэлхитэй түүхэ мүнөө ондоогор, гөрүйгөөр харалдаха байгаа.

Бүхы хүтүрэлхитэй үмэлэ манай алдарт советскэ революциин табьянуудынэ гол эхэ ба мартагашагүй юм. Октябрьска революциин агууехэ үрэн—хүсэн түгэлдэр Советска Союз болбол реакционудай хүсэнүүдэй ба империалистическа дээрмэдэлгын харгы хаана.

Улахоорондын реакциин бэлдэһэн дэлхэйн хоерохи дайныг жэлүүдтэ фашистска һүйдлэхтэй болбол наукин, культурын, шийнхэлгын дайшалан абаһан бүтэдлэн үнэһэн тобир болгохо, үгэ хэлээ һадһан юм. Арадудай өрхэ сүлөө ба бөө даанхай байдал, хүнүрэлхитэй эрэдүйн бүхылоо үхэлэй аюулда ороол байгаа нан. Советскэ түрэн болбол хүтүрэлхитэй фашистска бүүдүүн барга байдалаа ба бобоолшолгоһоо абарба! Бүхы дэлхэйн эб найрамдалай хүсэнүүд, социализмын ба демократийн хүсэнүүд болбол империалистическа реакциин шэнэ түсөөгүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ Советскэ оронинэ өөрынгөө гол тулгуури, өөрынгөө вождэ гэжэ харлаа.

Октябрьска революци хадаа манай оронинэ алдартэй солотой орол болоо. Хүтүрэлхитэй жаргалтай түлөө төмсөлөн тэмсэлдэй болоо, тэмсэлһэн алдартэй найхан манай орондо бөөлүүдэһэн ба бөөлүүдэжэ байна. Советска Союз бүхы дэлхэйн ажалшадта хүнүдэй болонхой. Манай орон социализмдэ эгэл түрүүн хүрээл, капиталистическа

бобоолшолгоһоо ба империалистическа дайнуудхэ сүдөөлгөдхэ хэргы дэлхэйн бүхы арадудта аажма үтөбэ. Сталинеска Конституци хадаа бүхы ороноудай агаарай хүнүүдэй ажабайдала зохиохо жэшэ боложо үтэбэ.

Буржуазн ба төрөөнэй баргатууд—бевинүүд, блөмууд, шувадөрнүүд болон төрөнэй нэгэн найралтад хадаа хүдэлмэришэдэй өөһөднөө хүсэ шадала этгэхэ ябадала һандаргааха, гэгэжэй угаан бодооме буржуазна идеологийн хороор, национализмын хороор хорлохо, капиталистическа бобоолшомынэ мүнхэдхэ дөдөлгэ гаргалгад. Социалистическа байгуулалта байгуулан Октябрьска революци хадаа өөрынгөө хүсэ шадала этгэхэ ябадала ба капитализмынэ дүүрэн шийнхэн зайлашагүй байһаада худалмэришэн ангийн ба дэлхэйн даргалшадан ангин этгээлнэ бүхэжүүлнэ.

Советска Союзай хүсэн түгэлдэр дэмжэлгын ашаар империализмын һабарһаа муулархан арайда демократийн ороноуд урған мандаба. Имгалт советскэ оройной ахадүүдэй дэмжэлгын ашаар, төрөөнэй гол нийта хани барисаанай ашаар энэ ороноуд капитализмдэ социализмдэ амжалтатайгаар орохо ябадад бөөлүүжэ шадаха байгаа. Өөрынгөө ажал-ябуулагын марксизм-ленинизмын принципүүд дээрэ үндэһэдэг, СССР-эй болон ВКП(б)-тэй түрэлхитэй эшэ абадад энэ хүн, дэлхэйн империализмдэ эсэргүү лагерта Советска Союзай түрүү үгэргэ мэдэдэг, СССР-ын үгэ дүүтүүгөөр дэмжэдэг ба төрөөндэ туһалдаг, дэлхэйн эгөөн түрүүшын илһэн социализмын оройной хани барисаанай ба эб найрамдалай политикынэ багта ба шууд бөөлүүдэд хүн—имгалт тиньэ хүн бодото пролетарска интернационалист мүн гэжэ бүхы ороноудай коммунистнар мүнөө. Коммунизмдэ урһан мүнөөнэй тогословска хүтүлбэрилтэһэнэй ба тэдэнтэй ахи хүнүүдэй зүгөө манай оронинэ хардан муушалта гэдэн ашануудай ямар түлүүр ба жэгшүүритэ муухай байһаншнэ. Октябрьска революциин ба Советска Союзай ябажа гараһан гайхамшата замһаа харалдана. Имгалт Советскэ Союзтай нийта холбоотой байха гэжэ социализмын түлөө, империализмдэ эсэргүү тэмсэлэй үндэһэ нуур мүн гэжэ бүхы ороноудай коммунистууд мэдэрнэ.

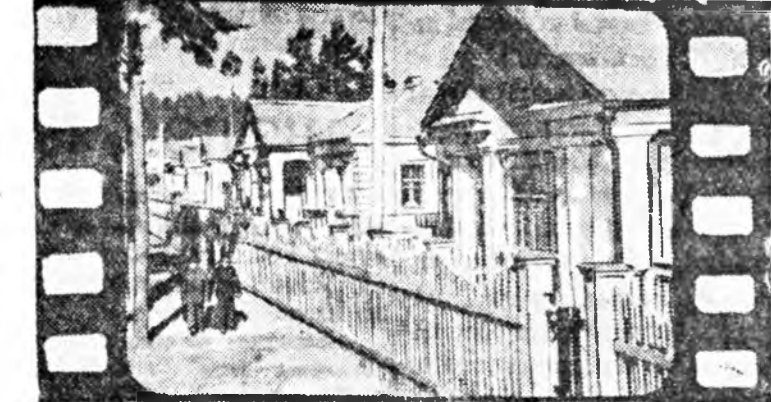
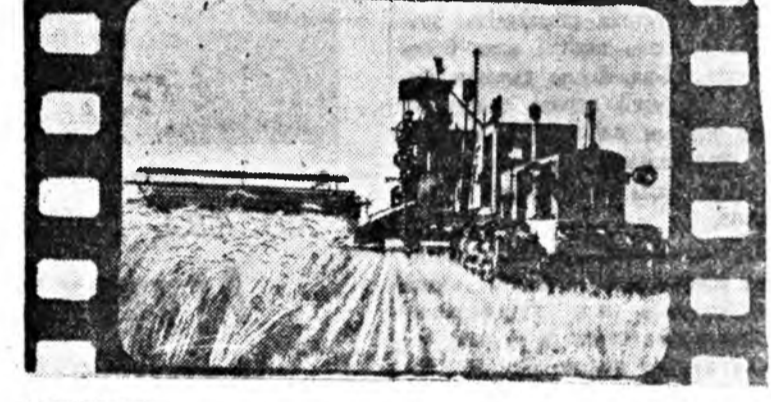
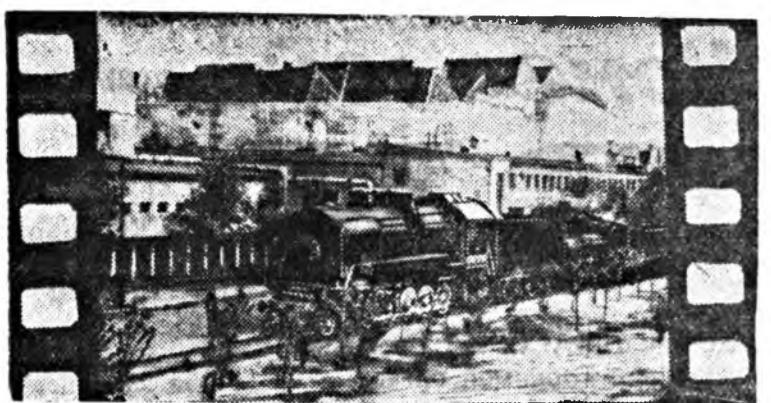
Бүхы ороноуд социализм байгуулаха, социализм орохо замда өөһэд өөһөднөө тус бүрнл өөр өөр хэжэ гэжэ бидэнэр байл мэдэнэди. Гэгэжэ, бүхы ороноудай худалмэришэд хадаа социализм тэмшэ эгэл түрүүн харгы табһан манай оройной революционно хүдэлмэришэн ангиһаа жэшэ абадад һурадаг ба һурахашье байна. Коммунизм байгуулхадэ СССР-эй олон дуршал улахоорондын удхашанартай юм. «Большевизм хадаа бугалтада тактикийн жэшэ боложо хэрэглэдэг юм».—гэжэ Ленин һурдаг нан. (Зохиол, тох XXIII, нояр 386).

Дэлхэйн хоерохи дайныг үе соо СССР шэнги эхэ холхолт гэвэлдэ ямаршье капиталистическа орон ороогүй юм. Гэгэжэй хамта, Англи ба Франци болохо (капиталистическа багалах лүрэнүүднэ хэлээдшье яахаб) дайныг нүүдэй экономическа бэрхэлээлүүдхэ гаража шагалдагүй. Национальнэ эрхэ сүлөө, экономическаар, тиньэһэнэ политическааршье бөө даанхай байдала американска монополистическа капиталда худалдажа, Англин, Франциин ба баргун европелеска бусад түрэнүүдэй правительстонууд өөрынгөө арад зонинэ «Маршалтай гүсэбай» гэгэжээр улам бүхөөр хүгжэжэ байһа.

Хүдэлмэришэд ба тарашадэй социалистическа түрэн тэд ондоогоор харалдана. Социалистическа түрэн болбол арайдаһаа ажалын өөрынгөө хүсөөр амжалттайгаар нэрэгэн болохохо ба урагшаа абуулжа байна. 1948 оной 9 һара соо (январь-сентябрь) СССР-эй ажаүйлдэбэрини валова бүтээһэн сэрэгэй урдах 1940 оной дунда хэмжээһэ 14 процентээр, сентябрь һарада—26 процентээр дээшлэбэ гэжэ найхан хэблэһэн гараһан ИСУ-тай мэдээлэлүүдхэ харалдана. Оройной культурина худай ургаса 1948 ондо сэрэгэй урдах 1940 оной хэмжээндэ хүржэ, гектарһаа абаһан оройной культурануудай ургасын хэмжээн сэрэгэй урдахһаа дээшэ гарла. Ажалын социалистическа системин хүсэ шадала ба капиталистическа системһэнэ төрөөнэй хэмжээгүй үлүү дээрэ байһнэ энэ тоонуудын тодоор гөршөөн гэжэ.

Илгэжэ гараһан тэмсэлэйгээ, ялалтануудынгаа замын советскэ хүнүүд өмгөрхөө өһөөрөө өмгөрхохо харанал. Советскэ арад болбол Ленин—Сталиний партиин хүтүлбэри дор, Октябрьска революциин замаар коммунизмын гүйдэл ялалт тэмшэ урагшаа найрамтайга р адалан абаһа.

МАНАЙ АЖАБАЙДАЛАЙ ХРОНИКО

Манай Эхэ оройной арадудай түбхнэ түрүүдэ агууехэ ород арай ахадүүдэй туһалцажар советскэ засагай жэлүүдэй туршадэ империалистическа Бурят-Монгол бол түрүү индустриаль республика болоо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Улан-Удэ Ленинэй ориенто паровозо-бүтэгиин заводоор бүтээгдэн гаргалдгын «СО» сөрши паровоз. 2. НЦСТ-ын социалистическа городок.

Оройной агуу агай шулуу түрэнэй ажаүйлдэбэринэ, сүдэ-бүтэгиин гэдэ ба түмэр замтай транспорти хэрэглэгдэхэ мого үгэжэ байһа могоной ажаүйлдэбэри бөөлүд дотор угаа хурдан темпээр хүтэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модобадхалдай ханхазналадаржа байһаншье руулагдана.

Советска түрэн ба коммунистическа парти болбол Бурят-Монгол колхозно тарашадынэ газар адууриин түрүү ээргын техникээр жэгшүүдэ. Мүнөө республика дотро 36 МТС худалмэришэ, бүхы колхозудай 86 процентынэ өөрын ороо өөһөн машинуудуудар эзлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайн ажаллаа ябана.

Республикын хүдөө ажалын халбарн болохо шал ажал бодото тогтойгошье, үлгөрлөшье, ашаг шөмьнгөшье тэд түрэнөөр хүгжэжэ ердэн ба жөһөөршье байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой мал шэрлэе ябана.

Мүнөө республика дотор 4 өхөн, 90 долоон жэлэй, 45 түрүүдэнүүд хүдэлмэришэ, тэд 88 мянган үхитүүд бурана. Педагогическа, багшанарай, советскэ нариа институтууд хүдэлмэришэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удэ аомплетитүүдэй студентнар лабораторно занги хэжэ байна.

Республикын территория дотро ажаүйлээр өвөнкнүүдэй үхитүүд һурах долоон жэлэй бүртгэ Улан-Удэ нэгдэлдэг. Тус бүртгэһэн һурагал манай дүр тэдхэмжэ дээрэ ба өөһөднөө реалн хэлэн дээрэ бурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус һуругууд һурагалд занги хэжэ байна.

Бурят-Монгол арайда үлгэн социалистическа, формоороо найлазын искусство болбол жэл жэлдэ хүгжөөр ба бэлхэй эрбэ. Мүнөө опера ба балет театр, драматическа театр, колхозно театр, түрэнэй филармон арайда творчествын Байшан хүмэришэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: балетнэ театр спелэ дээрэ.

Бодохоо байгуулалтын бүр монгол арайда асарһан баян тиньэ ажабайдал болбол колхозно тогтоонудынэ культурина болбол түдэ шарайтай болгодог түдэ замын пөжэ үгөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозно тогтоон.

